

Per Øverland: Historieglimt 274 – Johanneskapellet på Lademoen

Johanneskapellet på Lademoen ligger i Lademoen kirke som stod ferdig høsten 1905. Det ligger i det lille utbygget nordøst i kirka ved siden av koret med alterpartiet. Det er et vakkert rom i den stilen som hele kirkebygget er formet i, nemlig den norrøne jugendstilen eller i den nyromanske stilen. Alle buer i kirka er runde slik som i middelalderens romanske bygg. Det gjelder alle vinduer og døråpninger i veggene og de mange store buene inne i kirka. Johanneskapellet er et relativt lite rom og har gjennom generasjonene blitt brukt til mange ulike

Johanneskapellet er nærmest på bildet. Foto: Bjørn Lien.

aktiviteter. Som navnet sier er det innvidd som en liten kirke og har sitt eget lille alterparti med et utskåret krusifiks. De mange måter rommet har vært brukt på, skal vi se nærmere på, men først må vi stanse ved de to

historiske godbitene som ligger i selve navnet.

Begge delene av navnet Johanneskapellet gjemmer sine hemmeligheter. På den tiden Lademoen kirke ble bygd var det vanlig å oppkalle kirker etter Jesu disipler. Både Kristiania og Bergen fikk sine Johanneskirker, begge bygd i nygotisk stil. Kristianias Johanneskirke stod ferdig i 1878. Den lå ved byens gamle torg. Bergens Johanneskirke ble innvid i 1894. Den står fremdeles på Nygårdshøyden og ruver over enden av Vestre Torggate. Kristianias Johanneskirke fikk ingen lang historie. Jordskjelvet i byen den 23. oktober 1904

gav kirka stor sprekker. Byggegrunnen var usikker og i 1928 ble den revet. Orgelet ble gitt til Grønland kirke og kirkeklokkene kom senere til Torshov kirke. Oslo kan illustrere spørsmålet om navn til nye kirker. Der finner vi bibelske skikkelser som Markus, Jakob, Peter og Paulus som kirkenavn. Andre fikk bydelens navn slik som Grønland, Gamlebyen, Uranienborg, Sagene og Torshov kirker. I Trondheim var det tilhengere av Johannesnavnet som forsøkte å innarbeide dette navnet for å hindre at kirka fikk bydelens navn. Likevel drøftet bystyret navnet og havnet på den nye bydelens navn og vedtok å kalle den «Lademoens kirke», men kapellet fikk det opprinnelige navnet!

Det siste ordet i Johanneskapellet er en vanlig betegnelse for en mindre kirke eller et andaktsrom i en større kirke. Ordet minner om en kappe og det er faktisk tilfelle. Det er ikke noen tilfeldig eller ukjent kappe som har gitt navnet. Vi må tilbake til Frankrike på 300-tallet. En romersk offiser kom ridende en iskald vinterdag forbi en tigger som frøs bitterlig i sine tynne og elendig klær. Han tok den fine, varme offiserskappen sin og kuttet den i to og gav den ene delen til tiggeren. En slik from handling ble ikke glemt. Offiseren var en aktiv kristen og mot hans vilje ble han valgt til biskop i byen Tours. Vi møter altså Sankt Martin av Tours som var biskop i byen fra 371 til han døde 11. november 397. Den delen av kappen som han beholdt, ble tatt vare på av de franske kongene. Rommet som den ble hengt i, ble kalt kapperommet eller kapellet. Kongene brakte den med seg i krig som en hellig ting som de fant hjelp i. Kappa ble bevart og finnes den dag i dag i Paris!

I Johanneskapellet på Lademoen har det vært mang en høytidsstund gjennom mer enn hundre år. Det fikk først i 1940 sitt eget alter. Snekkermester Fyhn gjorde trearbeidet, frøken Rein broderte antependiet og billedhugger Thurn Paulsen skar krusifikset. Alterpartiet ble innvidd med nattverdgdustjeneste 23. mars 1940. Korset på alteret har et lite hull på baksiden. Der fortelles at teksten til bønnen for kongen som okkupasjonsmakten nektet presten å ha med i kirkebønnen under andre verdenskrig, ble gjemt. Så der var bønnen taust med likevel! Der har det vært barndåp, brudevielser og andre kirkelige handlinger. Det lille kapellet er en fin ramme om slike begivenheter særlig når det er forholdsvis små forsamlinger. Lenge preget gudstjenestelige handlinger og samlinger bruken av kapellet. I lang tid ble det holdt bønne- og andaktssamlinger på vanlige hverdager. En

egen forening, Lademoen Christian Endeavour, ledet dette arbeidet. Navnet på foreningen forteller at den er en utenlandsk impuls. Uttrykket kan oversettes med «Kristen innsats». I England samlet slike foreninger de ledende krefter i en menighet for å stimulere deres arbeid. Slik også på Lademoen. Den bestod av de mest aktive medlemmer av menigheten, selve menighetskjernen. Samlingene var gjerne før arbeidstid. Hensikten var å stimulere det åndelige livet og inspirere til sterkere innsats i menighetens mangfoldige virksomhet.

Bjørn Johan Sørensen som var sokneprest fra 1973 til 1992, forteller at han benyttet Johanneskapellet til undervisning av konfirmantene. På den tiden var antallet unge på Lademoen langt lavere enn tidligere slik at konfirmantene fikk plass der. I første halvdel av 1900-tallet var det så mange konfirmanter at selve kirkerommet måtte benyttes til forberedelse av konfirmantene gjennom flere årtier. Tore Eid vokste opp på Lademoen og var sokneprest fra 1993 til 2010. Han forteller at Johanneskapellet da var et altnuligrom for ulike aktiviteter så som møter for menighetsrådet og staben, mattilberedingsrom (med et lite kjøkken utenfor), loppemarked, konfirmanttimer, dåpssakristi og garderobe for gjester ved bryllup og mye annet. Menighetsrådet tok imot en større boksamling og innredet bibliotek i kapellet. Senere er det flyttet.

Innflyttere til Norge har i de senere år dannet en lang rekke menigheter etter tradisjonene i sitt hjemland. I Bakke kirke har Santa Anna russisk-ortodokse menighet funnet sitt tilholdssted. I Lademoen finner vi en etiopisk menighet av oromo-talende. Oromofolket er eldgammelt og er landets største etniske gruppe og har sitt eget språk. Etiopia har en av verdens eldste kristne kirker, den etiopisk-koptiske kirke. I det nye testamentet er nevnt hvordan folk fra Etiopia ble kristne og bragte kristendommen til sitt hjemland. Også den etiopisk-koptiske kirke har hatt stort stevne i Lademoen kirke med sitt praktfulle utstyr og imponerende rituale. Oromo-menigheten er mer moderne og følger tradisjonene fra Mekane Jesu kirken i hjemlandet. Oromo-menigheten har sitt viktigste tilholdsted i Johanneskapellet. Der møtes jevnlig menighetens kjerne med sine spesielle skikker. Jevnlig er det felles økumeniske gudstjenester i kirka sammen med Lademoen menighet.